

Opis źródła:

Broszura pochodzi z okresu II wojny światowej (lipiec 1943 r.), kiedy Polska była okupowana przez Niemców. Odezwa do ludności polskiej, miała na celu informowanie i mobilizowanie społeczeństwa do odpowiedniego reagowania na brutalne akcje pacyfikacyjne przeprowadzane przez okupanta. Jest więc przykładem strategii stosowanej przez polskie podziemie, mającej na celu ochronę ludności cywilnej, podkreśla jednocześnie znaczenie solidarności społecznej.

Miejsce wydania:

Druk ulotny, lipiec 1943 r.

Tekst źródła:

„Nie dajcie się jednak sprowokować przedwcześnie, zachowajcie spokój i zimną krew. Za czyny pochopne
Naród zapłaciłby zbyt dużymi ofiarami. Zachowajcie siły na moment decydujący”
(Rozkaz Naczelnego Wodza gen. Sikorskiego z 18 V 1943 r.)

DO LUDNOŚCI POLSKIEJ MIAST I WSI!

Nowa fala terroru idzie przez ziemie nasze. Okupant przy użyciu sił policyjnych i wojska, przeprowadza w całym szeregu powiatów znaną już wam dobrze

Akcję Pacyfikacyjną

Zbiry hitlerowskie napadają przeważnie nocą na bezbronna ludność wsi i miasteczek – paląc jej dobytek, masowo rozstrzeliwując, porywając i wywożąc w niewiadomym kierunku całe osiedla, pod pretekstem likwidowania band partyzanckich i poszukiwaniu za bronią.

Jakież są dla nas

NAKAZY CHWILI

aby wyrwać do bliskiego już końca a nie dać się bezkarnie wyrzynać!

- 1) Pierwszym obowiązkiem naszym jest zachowanie przez całą ludność największej solidarności. „W jednośi siła”. Łamiący solidarność narażając gromadę na ofiary, a może na całkowitą zagładę. Zdrajcy i egoiści spotykają się z natychmiastową reakcją organów wykonawczych Polski Podziemnej.
- 2) Nie wolno dopuścić do żadnej prowokacji z naszej ani niemieckiej strony. Prowokatorzy zmierzają do takiego wzburzenia polskiej ludności, by nim usprawiedliwić po tym zbrodnie i bestialstwa. Nie nadszedł jeszcze czas na przyjęcie walki otwartej z nieprzyjacielem. Do walki tej rozkaz dadzą Naczelnny Wódz i miarodajne czynniki

wojskowe w kraju. Za czyny przedwczesne i przemyślane zbyt dużo polałoby się cennej krwi naszej.

- 3) Zachowanie ludności winno być specjalnie na ten okres spokojne. Należy unikać zbędnych podróży, odwiedzin itp. Udając się w drogę winni posiadać bezwarunkowo dokumenty, umożliwiające im podróz. Należy powstrzymać się od zbędnych zgromadzeń, zabaw i pijatyk, zbytnej gadatliwości – wróg i jego agenci podsłuchują!
- 4) Zwrócić należy specjalną uwagę na rozproszone u nas donosicielstwo i współpracę konfidentów Gestapo, rekrutujących się z ludności miejscowej. Ekspedycje karne zjeżdżają z gotową listą do aresztowania – to świadczy o posiadanych już z góry informacjach o działalności i nazwiskach działaczy niepodległościowych. Należy zacieśnić konspirację, unikać zbędnych rozmów, opierać się tylko na pewnych i wypróbowanych współpracownikach.
- 5) Powołać się winny samorzutnie lub drogą orientacji niepodległościowych tajne Komitety lokalne – wiejskie i miejskie, które by wzięły w swą rękę rolę kierowniczą i ostrzegawczą. W kilkuosobowych tych Komitetach winni się znaleźć cieszący się ogólnym poważaniem i zaufaniem gromady obywatele.
- 6) W miarę możliwości należy zorganizować stałe jednostki obserwacyjne i patrolowe, które utrzymywać będą żywą łączność z sąsiednimi miejscowościami i pobliskimi miastami. Należy wykorzystywać wszystkie dostępne środki obserwacji i łączności, telefony i polskich pracowników w urzędach niemieckich.
- 7) Dokładnie uregulować stosunki meldunkowe. Zarówno wszyscy przebywający w gminie winni być zameldowani, jak i nieobecni winni być wymeldowani. Co do nieobecnych czasowo, muszą domownicy oraz władze gminy (sołtysi, wójtowie) udzielać zgodnych informacji. Np. czasowe miejsce ich pobytu, miejsce pracy itp. Nie należy nocować w miejscach, gdzie się nie jest meldowanym. Osoby ukrywające się (niemeldowane) należy przekazywać do miejscowości, przez które przechodziła akcja pacyfikacyjna, albo zabezpieczyć im dogodnie, a nie narażając innych kryjówek. W żadnym jednak wypadku nie wolno pozostawić ich bez pomocy i opieki!!!
- 8) Należy usunąć i ukryć dokładnie broń poza zabudowania mieszkalne i gospodarcze, po uprzednim zakonserwowaniu jej. Pamiętać należy, że znalezienie broni powoduje zawsze masowe i krwawe represje hord hitlerowskich i odpowiedzialność zbiorową gromady.
- 9) W miarę zbliżania się akcji pacyfikacyjnej do danej miejscowości zwiększyć czujność i obmyśleć wszelkie środki zaradcze w myśl niniejszych wskazówek.

10) W miejscowościach narażonych na specjalny terror okupanta (masowe rzezie i wywózki) lub odnośni obywatele (czynni w pracy konspiracyjnej) winni postępować jednolicie i konsekwentnie. Albo uchodzić całą rodziną, całą gromadą (wsiami) do lasów, gdyż hordy pacyfikacyjne mordują i palą rodziny i sąsiadów tych, którzy zbiegli, albo pozostać na miejscu całą gromadą, nie pozwalając wówczas niczym sprowokować. Tylko zgodne postępowanie wszystkich i największa solidarność dają widoki skutecznej obrony!

Nie zapominajcie także o tym, że istnieją i działają w Kraju Siły Zbrojne Armii Krajowej, które na terror okupanta odpowiedzą terrorem, przychodząc ze skuteczną pomocą mordowanej ludności!

Już niedługo przyjdzie nam znosić mordy i grabieże najeźdźcy od mórz idzie
Wyzwolenie i Wolna Niepodległa Rzeczypospolita.

W lipcu 1943 r.

Egzekutywa społeczna

Słowniczek pojęć:

Władysław Sikorski –był wybitnym polskim politykiem, wojskowym i premierem. Urodzony w Tuszowie Narodowym, brał aktywny udział w walkach o niepodległość Polski, a po jej odzyskaniu w 1918 roku, odgrywał kluczowe role w rządzie i wojsku. W czasie II wojny światowej, po klęsce Polski w kampanii wrześniowej, Sikorski został premierem rządu na uchodźstwie oraz Naczelnym Wodzem Polskich Sił Zbrojnych. Znany z prób nawiązania współpracy z ZSRR, zginął tragicznie w katastrofie lotniczej w Gibraltarze w 1943 roku, co do dziś budzi wiele kontrowersji i teorii spiskowych

Polska Podziemna - to termin odnoszący się do różnych organizacji i ruchów społeczno-politycznych, które działały w warunkach opresji oraz represji w Polsce, szczególnie podczas II wojny światowej. W czasie okupacji niemieckiej, Polska Podziemia miała na celu walkę z okupantem oraz obronę suwerenności narodowej, a najważniejszą formą działalności były ruchy oporu, takie jak Armia Krajowa. Działania te były często tajne i narażone na brutalne represje ze strony władzy, co czyni je ważnym elementem historii Polski i dążenia do wolności.

Egzekutywa społeczna - w Polsce po II wojnie światowej była ważnym elementem systemu nadzoru i kontroli nad działalnością instytucji publicznych. Jej celem było zapewnienie transparentności, ochrony interesów społecznych oraz przestrzegania prawa

Pytania do źródła:

Pytania dla uczniów szkoły średniej (zakres podstawowy):

1. Jakie wydarzenia skłoniły Egzekutywę Społeczną do wydania tego rozkazu?
2. Jakie konkretne kroki są zalecane, aby zachować spokój i unikać prowokacji?
3. Jakie są dwa główne sposoby reakcji na akcję pacyfikacyjną proponowane przez Egzekutywę Społeczną?
4. W jaki sposób tekst odzwierciedla ducha i strategię ruchu oporu w Polsce podczas II wojny światowej?

Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony):

1. Dlaczego niemiecki okupant przeprowadzał akcje pacyfikacyjne?
2. Jakie środki ostrożności powinni zachować mieszkańcy, aby uniknąć represji ze strony okupanta?
3. W jaki sposób Armia Krajowa wspierała ludność cywilną w okresie akcji pacyfikacyjnych?
4. Jakie były długoterminowe skutki akcji pacyfikacyjnych dla ludności polskiej i ruchu oporu?
5. W jaki sposób akcje pacyfikacyjne wpłynęły na życie codzienne ludności polskiej w okupowanej Polsce?

Wskazówki:

Akcje pacyfikacyjne były brutalnymi represjami stosowanymi przez niemieckiego okupanta wobec ludności cywilnej w Polsce podczas II wojny światowej. Miały na celu zastraszenie, kontrolę oraz eliminację wszelkich form oporu.

Celami akcji pacyfikacyjnych było: zastraszenie ludności cywilnej, eliminacja potencjalnych i aktywnych członków ruchu oporu, zmniejszenie wsparcia dla partyzantów oraz kontrola i zapobieganie działalności konspiracyjnej. Niemiecki okupant siał terror poprzez: masowe egzekucje, pacyfikacje wsi i miast (spalanie domów, mienie), deportacje do obozów koncentracyjnych lub na przymusowe roboty, aresztowania na podstawie donosów oraz publiczne egzekucje dla przykładu.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord – Joanna Kunigielis